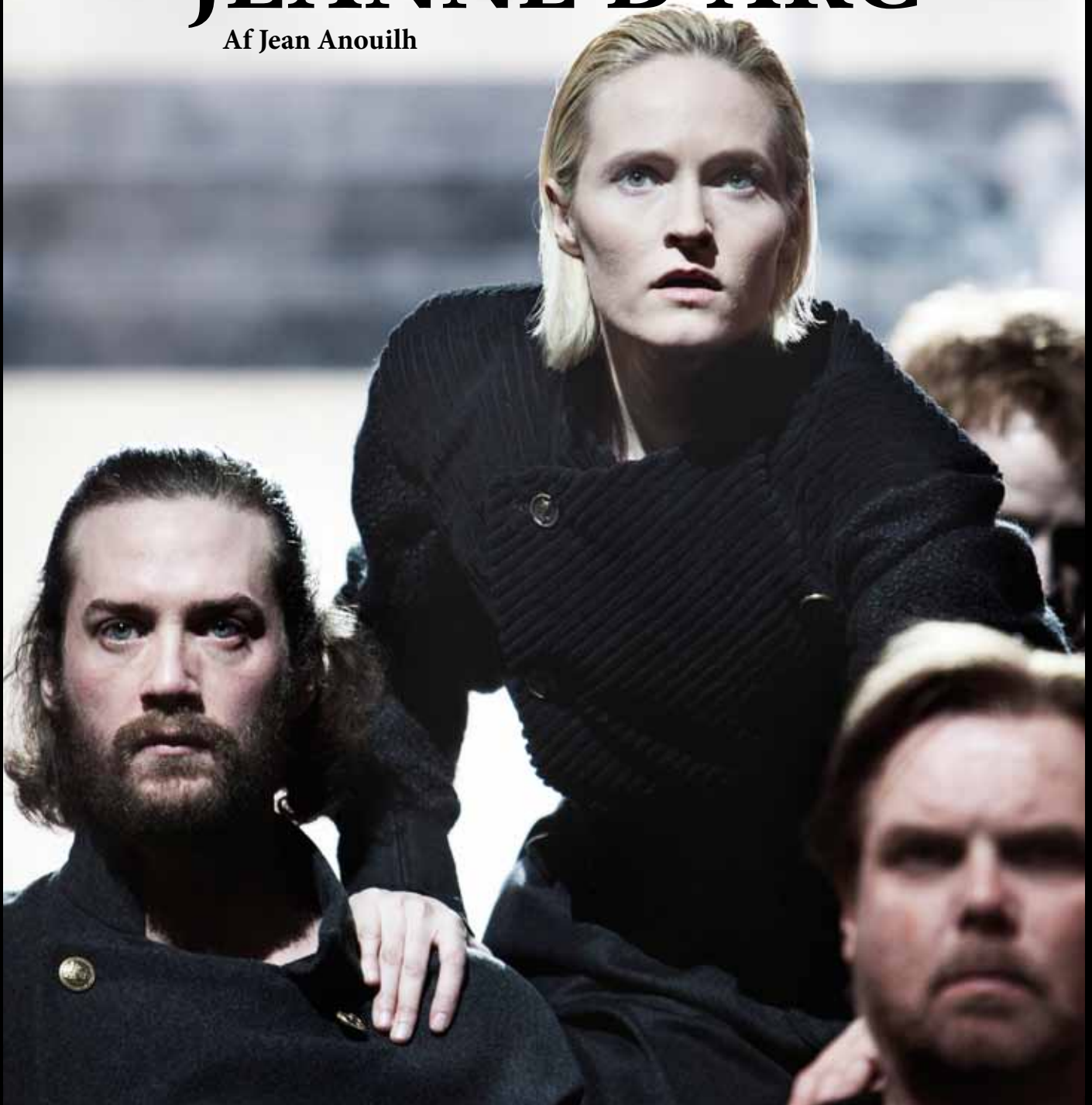

Odense Teater
Spil Levende

JEANNE D'ARC

Af Jean Anouilh

Indhold

Kære underviser	3
Rolleliste og handling kort	4
Om dramatiker Jean Anouilh	5
Instruktørens tanker	6
Scenografien	8
Hvem var Jeanne D'Arc	10
Uddrag fra retssagen mod Jeanne D'Arc	14
Kvindehenrettelser i Danmark	17
Heks eller helgen	19
Nogle tanker før du skal se stykket	21
Skriv en anmeldelse	23
Prøv at spille skuespil	25
Uddrag af JEANNE D'ARC	26
Praktisk guide til Odense Teater	29

Kære underviser

Dette skolemateriale kan bruges som baggrundsviden til dig og inspiration til undervisningsforløb, du selv kan udvikle. Dele kan bruges som forberedelse af dig og dine elever, mens andet er velegnet til at arbejde med efterfølgende.

I materialets sidste del kan du og dine elever arbejde med at anmelde en forestilling eller spille teater selv.

God fornøjelse til dig og dine elever!

Skolepris på teatrets egne forestillinger man. - tors. er 80 kr. pr. elev.

Udover en egenbetaling på 15 kr. pr. elev kan du søge Odense Teater om dækning af 50 % af skolens transport-udgifter. Send en mail til presse3@odenseteater.dk

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

JEANNE D'ARC
Af Jean Anouilh
Bearbejdet af Inger Eilersen

Iscenesættelse
Inger Eilersen

Scenografi og kostumer
Eilev Skinnarmo

Lysdesign
Jens Klastrup

Lyddesign
Rasmus Kreiner
Klaus Risager

Redaktion på skolematerialet
Peter Krogh-Sørensen (Skolekontakten)
Lars Maarup (Skolekontakten)
Karen Dam (Skolekontakten)
Karen Jette Andersen (Skolekontakten)
Line Hede Simonsen (Odense Teater)
presse3@odenseteater.dk / 63 13 92 53

Spilleperiode
8. februar - 12. marts 2013
Forpremiere 6. og 7. februar 2013

JEANNE D'ARC

Hvis et menneske tror på en sag, kan det udrette de utroligste ting

Ja, hvad skal man tro? Er Jeanne d'Arc heltinde eller heks, soldaterskøge eller bly jomfru? Selv er hun ikke i tvivl: Hun er på en mission for Gud, og med sin stålsatte tro overbeviser hun alle på sin vej. Men kan den rene, inderlige tro vinde over hoffets snoge og kirkens dogmatik?

Vi er med, når Jeanne d'Arc i Anouilh's retssagsdrama genoplever nogle af de vigtigste begivenheder i sit liv. Lige fra hun som ubekymret, ung pige første gang møder ærkeenglen Mikael, som beder hende om at redde Frankrig, til hun klædt som kriger rider på slagmarken sammen med en flok blodtørstige soldater for at tilbageerobre tronen fra englænderne.

Jeanne d'Arc rejser sig som en lille kæmpe over for sine modstandere, uanset om det er hendes far eller den spanske inkquisition. Vi oplever hendes fantastiske evne til at indgyde mod hos høj som lav og til at turde gå imod strømmen, selvom hun er en helt almindelig pige.

Tør vi tro på underet, glæden og skønheden?

ROLLELISTE

Jeanne D'Arc
Mille Hoffmeyer Lehfeldt

Den lille dronning (gift med Karl)
Ane Helene Hovby

Biskop Cauchon
Lars Lønnerup

Jeanne D'Arc's mor/Dronning Yolande
Githa Lehrmann

Inkvisitoren
Lars Simonsen

Agnes Sorel
Natalí Vallespir Sand

Grev Warwick
Claus Riis Østergaard

Grev Beaudricourt
Anders Gjellerup Koch

Anklageren
Anders Gjellerup Koch

Jeanne D'Arcs far/Ærkebiskoppen
Mads Nørby

La Hire/Ladvenu
Michael Grønnemose

La Tremouille
Emil Bodenhoff-Larsen*

Karl, Dauphin af Frankrig
Morten Brovn

Jeanne D'Arcs bror/Den engelske soldat
Magnus Bruun*

* 3. års elever fra Syddansk Musikkonservatorium og Skuespillerskole

Om dramatikeren Jean Anouilh

Jean Anouilh er en dramatiker, som i sin omfattende produktion har kredset specielt omkring de klassiske tragedier. Han lod sig inspirere af de klassiske tekster og omsatte dem til sin egen tid.

Jean Anouilh skrev tragedien ANTIGONE i 1943 på baggrund af den tyske besættelse af Frankrig. JEANNE D'ARC er fra 1953 og er et efterkrigsdrama, forestillingen hed oprindeligt LÆRKEN (L'Alouette).

Jean Anouilh interesserer sig - i sin til tider sorte og eksistentiale livsanskuelse mest for den ekstreme individualist, der sætter sig op imod flertallet og autoriteterne. Anouilh har i alt skrevet ca. 50 skuespil, der strækker sig fra de meget tragiske og sorte stykker LE VOYAGEUR SANS BAGAGE, 1937 (Rejsende uden bagage) og LA SAUVAGE, 1938 (Vildfuglen) over de mere romantiske komedier som LE BAL DE VOLEURS, 1938 (Tyveballet) og LE RENDES-VOUS DE SENLIS, 1941 (Stævnemødet i Senlis) til de mere muntre, L'INVITATION AU CHÂTEAU, 1947 (Dans under stjernerne) og de mere kritiske som LA VALSE DES TORÉADORS, 1952 (Toreadorvals) og PAUVRE BITOS OU LE DÎNER DES TÊTES, 1956 (Stakkels Bitos).

En femte kategori er de historiske dramaer ANTIGONE, 1944, L'ALOUETTE, 1953 (Lærken) og BECKET, 1959. Med psykologisk opfindsomhed leger Anouilh med den sceniske illusion, som er præget af hans livsholdning, og som rummer et stort mismod i skildringen af tilværelsens meningsløshed og menneskets tomhed.

Kilde: Gyldendals Teaterleksikon, redaktion Alette Scavenius

Dramatiker Jean Anouilh
(1910-1987)

Han interesserer sig (...) mest for den ekstreme individualist, der sætter sig op imod flertallet

Instruktørens tanker

Vi har spurgt stykkets instruktør Inger Eilersen om hendes tanker bag denne udgave af Jean Anouilhs JEANNE D'ARC.

“Noget af det første jeg besluttede i mit arbejde med forestillingen var at lave nogle nænsomme ændringer i Jean Anouilh's manuskript. Forestillingen er bygget op som en retssag med Jeanne D'Arc som objekt, en genstand/person om hvem det hele sig drejer. Jeg valgte at gøre Jeanne mere aktiv i første del. Sådan så hun oplever sin egen fortid gennem sin erindring. På den måde oplever vi som publikum hele hendes rejse frem til tilfangetagelsen sammen med hende.”

“Det har også været væsentligt for mig at finde en tråd i historien, som alle kan relatere sig til. Hele det forløb Jeanne gennemlever fra hendes idé fødes til hun skal overbevise verden og til at idéen pludselig er virkelig og hun må tage konsekvenserne af den. Jeg tror, at mange vil kunne genkende den proces det er, omend i en mindre skala måske. Man vil gerne overbevise omverdenen om sin idé og dens kvaliteter, og følelsen af at man faktisk har en stor evne til at overbevise omverdenen, så længe man selv tror brændende på sin idé - mens at den evne til at overbevise straks smuldrer, når man begynder at tvivle på sig selv og idéen.”

“Derudover har vi arbejdet med at skabe en lydkulisse, der er med til at gøre alle Jeannes tanker og erindringer konkrete og mere levende. Hvad er det, der foregår i Jeannes indre? Måske foregår historien inde i hendes hoved, og historierne fylder så meget, at de kommer ud og får liv. Måske er det sådan, vi skal forstå Anouilh's nedslag i Jeanne D'Arc's historie.”

“Hvor får Jeanne sin store handlingskraft fra? Tænk at tro så meget på at man kan stoppe al krig i Frankrig, at det faktisk lykkes for en. Jeanne bliver jo også brugt af sine omgivelser. Det franske folk har brug for en Jeanne D'Arc. Jorden er gødet, folket vil gerne hjælpes. På et tidspunkt i historien er hun ikke længere nyttig for kongen og dem, som ellers har fået god hjælp fra hende. Det bliver det vendepunkt, der gør, at Jeanne

Instruktør Inger Eilersen og skuespiller Morten Brovn under prøverne til JEANNE D'ARC

pludselig bliver meget alene, da hun stilles for retten af englænderne.”

”For mig handler JEANNE D’ARC også om, at det kan være svært at se, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert, når man er meget overbevist om noget. Det handler også om at få magt, og om hvordan man forvalter den magt, man får.”

”I Jeanne ser vi troen i sin reneste form på godt og ondt. Hun bærer en dobbelthed i sig. Hun vil gerne gøre godt, men nyder også kampene. Hun forsvarer menneskets modsætningsfyldte væsen, der gør det i stand til både at gøre godt men også at gøre ondt. Netop så modsætningsfyldt har Gud skabt mennesket. Det er jo nogle store og spændende temaer.”

Scenografien

Det er scenograf Eilev Skinnarmo, som har skabt scenografi og kostumer til JEANNE D'ARC. Vi har mødt Eilev Skinnarmo til en snak om, hvordan han har grebet opgaven an scenografisk.

“Vi er gået efter at skabe et abstrakt rum. Scenekonstruktionen er fyldt med højtalere. De symboliserer måske alle de stemmer, som vi forestiller os, at Jeanne D'Arc har inde i sit hoved. Disse stemmer og fornemmelsen af et inferno af stemmer har vi forstørret og gjort meget konkrete med højttalerne. Lyde spiller en vigtig rolle i scenografien. Scenografien er en stor jernkonstruktion, og den illuderer ikke noget konkret sted. Til gengæld gør vi brug af lyde til at skabe steder og stemninger. På den måde tror jeg, at publikums fantasi hurtigt vil tage dem med hen til de steder, som Jeanne D'Arc rejser til i sit tilbageblik på sit liv. Lydene produceres blandt andet af et kor af skuespillere. Efterhånden bliver de neutrale korsangere så til de personer, som har haft del i og betydning for Jeannes rejse.”

”Ned over den store jernkonstruktion, som udgør scenen, har vi sænket et stort hvidt klæde. Det hvide klæde symboliserer noget af den guddommelige kraft, som Jeanne D'Arc kan mærke. Samtidig er der også noget drømmeagtigt over den kæmpestore sky, der i løbet af første scene hæves og kommer til at hænge over hele scenografien. Vi leger med tanken om, at man aldrig helt ved om det, vi oplever på scenen, foregår i Jeanne D'Arcs hoved, eller om det rent faktisk finder sted. Skyen er også helt konkret det sted, hvor koret henter deres kostumer, efterhånden som stykket bevæger sig fremad.”

”Hele tanken bag denne måde at skabe en scenografi på er også at tydeliggøre, at det er teater, vi laver. Alle kan se, at det er skuespillere, som går ud og ind af deres roller på scenen, og det synes vi har været sjovt at gøre helt åbenlyst og lege-sygt.”

”Den store jernkonstruktion bliver vendt midt i forestillingen. Her bliver den store jernkonstruktion vist på vrangen med

ledninger og kig ind i alt det, der foregår bagved.

Jeg tænker lidt denne scenografi, som et koldt og kynisk forhørslokale.

I 2. del mister Jeanne D'Arc sin uovervindelige tro, og det hele begynder at falde sammen omkring hende. Det afspejler scenografien.”

Her kan man fornemme den store jernkonstruktion, som for en stor del udgør scenografien.

Hvem var Jeanne D'Arc?

Jeanne D'Arc blev født 1412 i Domremy i Lorraine i Frankrig (kilder nævner 6. januar 1412 som hendes fødselsdag). Hun var yngste datter i en fattig bondefamilie. Det er usikkert om Jeanne kunne læse og skrive. Sikkert er det, at hun selv underskrev sine breve. Hun underskrev sig Jehanne, som det skrives på middelalderfransk.

Jeanne D'Arc
blev født 1412
i Domremy
i Lorraine i
Frankrig

Jeanne's brev til indbyggerne i Rheims 16. juli 1429.
(Det er Jehannes egen underskrift).

Man ved meget lidt om, hvordan hun så ud, men kilder fortæller, at hun var en lille pige, fast bygget, havde mørkt hår, et karakteristisk rødt modermærke ved venstre øre og talte med lav, lys stemme.

I 1424 som 12-årig begyndte Jeanne for første gang at høre

stemmer fra Gud.

I februar 1429 begyndte den 17-årige Jeanne at overbevise det franske hof om, at hun var udvalgt af Gud til at frelse Frankrig. Store dele af Frankrig var besat af England (Hundredårskrigen fra 1337 til 1453).

Senere - den 8. maj 1429 - lykkedes det for hende i spidsen for en fransk hærafdeling at befri byen Orléans fra englændernes belejring. Endnu engang havde Jeanne succes, da hun i spidsen for en fransk hær den 16. juli 1429 generobrede Reims. Dagen efter kronedes Charles den 7. som konge af Frankrig.

Krigslykken vendte dog, da det ikke lykkedes for fransk-mændene at befri Paris og senere La Charité. Helt galt gik det Jeanne ved byen Compiègne, som var besat af englændere og deres forbundsfæller burgunderne (hertugdømmet Burgund med byen Bourgogne). Her blev Jeanne taget til fange og udleveret til englænderne, som indledte en retssag mod hende ved den kirkelige domstol Inkquisitionen den 9. januar 1431.

Englænderne anså Jeanne for at være en politisk trussel mod dem, men de mente, det ville være lettere at få hende anklaget for kætteri af Inkquisitionen. Jeanne d'Arc blev anklaget for at spotte Gud ved at hævde, at hun var styret af Guds vilje. At hun havde hørt stemmer, der befalede hende at gøre, som hun gjorde. Hun blev også anklaget for at have båret mandeklæder.

Jeanne blev dømt og brændt på bålet i Rouen 30. maj 1431.

7. juli 1456 blev Jeanne d'Arc rehabiliteret, idet dommen blev omstødt.

Den 16. maj 1920 blev Jeanne d'Arc kåret til helgen af den katolske kirke.

Hun fejres i dag som en af den katolske kirkes helgener den 30. maj og som Frankrigs nationalhelgen første søndag efter 8.

Kortet viser, at englænderne havde besat det nordlige og vestlige af Frankrig.

Det originale manuskript fra retssagen mod Jeanne D'Arc

maj.

Inkquisitionen fandt sted i Reims. Forhøret foregik på fransk, det sprog, Jeanne d'Arc talte. Sekretærer skrev referat på fransk. Ikke ordret, men snarere i velformuleret sprog. Senere blev deres referater sammenholdt og oversat og redigeret til latin. Det originale manuskript er bevaret.

Der var snarere tale om en politisk motiveret skueproces end en egentlig bedømmelse af, om Jeanne var kætter eller rettroende. Formelt set gik anklagerne blandt andet på, at hun havde klædt sig ud som en mand, hvilket hævdedes at være i modstrid med Bibelens forskrifter. Men i virkeligheden var de formelle anklager ikke så vigtige. Hovedsagen for englænderne var, at hun blev dømt og siden henrettet.

Jeanne d'Arc blev under retssagen spurgt: "Ved du, om du har Guds nåde?" Hun svarede (berømt citat fra retssagen):

"Si je n'y suis, Dieu veuille m'y mettre,
si j'y suis, Dieu veuille m'y tenir".

Ved dette kloge svar undgik Jeanne d'Arc at dømmes sig selv. Havde hun svaret ja til, at hun havde Guds nåde, havde hun forbrudt sig mod den katolske kirkes lære, om at mennesket ikke kunne vide sig frelst. Hun var altså en kætterske. Havde hun svaret nej, havde hun indrømmet sin egen skyld.

Arbejdsopgaver

Martyr

Definer martyrbegrebet
I hvilke samfund er de opstået
hvad gjorde dem til martyr ?

Kvindelige helte

Lav en mindmap over kvindeskæbner igennem tiderne.

Find en eller to som skal undersøges nærmere.

Kvinder i "mandejobs"

Jeanne d'Arc stod alene som kvindelig soldat i mandetøj. Sammenlign hende med vor tids kvindelige soldater.

Hvem var den første kvinde i folketinget?

Var det uproblematisk?

Kvinder som præster

Find artikler som viser modstand mod kvindelige præster.

”Jeanne d’Arc på bålet”. Maleri fra 1843 af Herman Stilke.

Øjenvidner berettede, at Jeanne d’Arc blev bundet til en høj pæl på det gamle torv i Rouen. Hun bad om at få holdt et krusifiks foran sig. Det blev hende nægtet, men en engelsk soldat rakte hende et.

Efter Jeannes død sørgede englænderne for, at de jordiske rester blev grundigt brændt til aske, så ingen kunne samle relikvier. Asken blev derpå spredt ud over floden.

Uddrag fra retssagen mod Jeanne D'Arc

And in the first instance we did require her, in the appointment, her hand on the Holy Gospels, to swear to speak truth on the questions to be addressed to her.

To which she did reply:

"I know not upon what you wish to question me; perhaps you may ask me of things which I ought not to tell you."

"Swear," We did then say to her, "to speak truth on the things which shall be asked you concerning the Faith, and of which you know."

"Of my father and my mother and of what I did after taking the road to France, willingly will I swear; but of the revelations which have come to me from God, to no one will I speak or reveal them, save only to Charles my King; and to you I will not reveal them, even if it cost me my head; because I have received them in visions and by secret counsel, and am forbidden to reveal them. Before eight days are gone, I shall know if I may reveal them to you."

Again did We several times warn and require her to be willing, on whatsoever should touch on the Faith, to swear to speak truly. And the said Jeanne, on her knees, her two hands resting on the Missal, did swear to speak truth on that which should be asked her and which she knew in the matter of the Faith, keeping silence under the condition above stated, that is to say, neither to tell nor to communicate to any one the revelations made to her.

After this oath, Jeanne was interrogated by Us as to her name, and surname, her place of birth, the names of her father and mother, the place of her baptism, her godfathers and godmothers, the Priest who baptized her, etc.

Titelbladet fra Jules Quicherat, *Procès de Condamnation et de Réhabilitation de Jeanne d'Arc*, Paris 1841-49 (digitaliseret udgave).

"In my own country they call me Jeannette; since I came into France I have been called Jeanne. Of my surname I know nothing. I was born in the village of Domremy, which is really one with the village of Greux. The principal Church is at Greux. My father is called Jacques d'Arc ; my mother, Ysabelle. I was baptized in the village of Domremy. One of my godmothers is called Agnes, another Jeanne, a third Sibyl. One of my godfathers is called Jean Lingué another Jean Barrey. I had many other godmothers, or so I have heard from my mother. I was, I believe, baptized by Messier Jean Minet; he still lives, so far as I know. I am, I should say, about nineteen years of age. From my mother I learned my Pater, my Ave Maria, and my Credo. I believe I learned all this from my mother."

"Say your Pater."

"Hear me in confession, and I will say it willingly."

To this same question, which was many times put to her, she always answered: "No, I will not say my Pater to you, unless you will hear me in confession."

"Willingly," We said to her, "We will give you two well-known men, of the French language, and before them you shall say your Pater."

"I will not say it to them, unless it be in confession."

And then did We forbid Jeanne, without Our permission, to leave the prison which had been assigned to her in the Castle, under pain of the crime of heresy.

"I do not accept such a prohibition," she answered; "if ever I do escape, no one shall reproach me with having broken or violated my faith, not having given my word to any one, whosoever it may be."

And as she complained that she had been fastened with

chains and fetters of iron, We said to her:

”You have before, and many times, sought, We are told, to get out of the prison, where you are detained; and it is to keep you, more surely that it has been ordered to put you in irons.”

”It is true I wished to escape; and so I wish still; is not this lawful for all prisoners?”

We then commissioned as her guard the noble man John Gris Squire, one of the Body Guard of our Lord the King, and, with him, John Berwoit and William Talbot, whom We enjoined well and faithfully to guard the said Jeanne, and to permit no person to have dealings with her without Our order. Which the forenamed, with their hands on the Gospels, did solemnly swear.

Finally, having accomplished all the preceding, We appointed the said Jeanne to appear the next day, at 8 o’clock in the morning, before Us in the Ornament Room, at the end of the Great Hall of the Castle of Rouen.

PR-foto fra forestillingen.

Kvindehenrettelser i Danmark

I den sene middelalder har vi også i Danmark forfulgt kvinder for at være hekse og for at bedrive trolddom eller kætteri.

Man mente, at kvinderne fik hjælp af djævlens til forbandelser over forskellige personer i samfundet. Kvinderne blev dømt eller anklaget, fordi man mente, de overtog Guds rolle, og at det var blasfemi. Dommene for dette kunne lyde på landsforvisning eller afbrænding på bålet.

- **1536** Christian 3. og Johan Rantzau erobrer København og afslutter dermed Grevens Fejde.
Christian 3. gennemfører reformationen.
- **1540** Første danske hekseproces i Stege.
- **1611–1613** Christian 4. bruger troldfolk for at besejre svenskerne i Kalmarkrigen.
- **1693** Bondekonen Anne Palles brændes som den sidste heks i Danmark i Nykøbing Falster.
- **1866** Lovgivningen mod troldfolk ophæves.

Den mest berømte danske heks var Maren Splids fra Ribe (1600–1641). Maren hørte til det pænere borgerskab, hvor hun var gift med en af Ribes velhavende skræddere. Da en af mandens konkurrenter i byen blev meget syg, anklagede denne i 1636 Maren Splids for at være årsagen. Han mente, at hun havde kastet ulykke over ham, da de to havde været oppe at skændes 12 år tidligere. Hun blev frikendt i første omgang, men dømt to år senere, da sagen blev genoptaget efter ordre fra Christian 4. Efter sit ophold på Københavns slot fængsel blev hun kørt tilbage til Ribe, hvor hun i 1641 blev brændt på bålet.

Se eventuelt:

DR-dokumentaren *Liv i renæssancen - Maren Splids: De satans kvinder*.

Grete Lise Holms bog *Maren Splids: En heks fra Ribe* (1981).
Palle Petersens bog *Fandens heks - Maren Splids og Christian den 4* (2013).

Jeanne d'Arc's historie er fremstillet i mange kulturelle sammenhænge, skulptur, billedkunst og ikke mindst har Shakespeare, Schiller, Brecht og Shaw dramatiseret Jeanne d'Arccs historie. I Danmark kan Carl Th. Dreyers stumfilm "La Passion de Jeanne d'Arc" fra 1928, der betragtes som en af de bedste film indenfor sin genre.

Kilder:

Jeanne d'Arc – et undervisningsmateriale, Det danske Filminstitut 2000.

Jeanne d'Arc – Kriger, kætter, helgeninde, Kirsten Grubb Jensen, Alfa 2011.

www.kristendom.dk

www.denstoredanske.dk

www.wikipedia.org

<http://www.jeanne-darc.info/>

<http://www.dr.dk/P1/Religionsrapport/udsendelser/2011/03/14132808.htm>

http://www.jeanne-darc.info/p_trails/trial_02_condemnation/02_first_examination.html

Doritte Nippers (-1571) er en anden sag i Danmark, hun var enke og kvinde og fremstod som en stærk kvindesagskæmper.

” Efteri at ingen skal sige paa mig at jeg ikke giver skat som enhver anden hæderlig kvine, der gaar efter sin fornæring,”

– sådan lyder de første ord i et brev, stykket ind under sammensyningen i Helsingørs kænnerregnskab fra 1551. Brevet er skrevet af Doritte Nippers, en hokerske, der på denne måde forsøgte at værges sig mod de beskyldninger, man rettede mod hende, og som gik på, at hun ikke betalte sin skat og derfor ikke havde ret til at drive erhverv i byen. Sådanne beskyldninger har formentlig været almindelige i datidens bysamfund, men det usædvanlige er, at hun ikke lod sig afskrække, hun fandt papir og pen frem og protesterede.

Hun stod i spidsen for en flok kvinder i byen som handlede med forskellige varer, hvilket man tolkede som ulovligt.

Doritte Nippers fortsætter sin kvindekamp og ikke uden klammeri. Et ægtepar anklager hende for at bruge ulovlige handelsmetoder og for at have praktiseret trolddom. Hun bliver brændt på bålet i efteråret 1571.

Doritte Nippers er et eksempel på en kvinde på kanten af Reformationens bysamfund. Hun udfordrede dette samfund og de rammer, der blev sat for kvinders muligheder - og tabte kampen.

Heks eller en helgen?

Skuespiller og hovedrolleindehaver Mille Lehfeldt er uddannet på Statens Teaterskole i 2006, og hun har arbejdet med både teater, film, TV og radiodramatik. Det er første gang, hun står på scenen på Odense Teater.

Hvordan har du forberedt dig til rollen på forhånd? Hvad betyder det, at det er en virkelig historisk person du skal skildre på scenen?

"Fordi Jeanne D'Arc er en historisk og mytisk person, findes der rigtig meget materiale om hende. Jeg har læst alt det, som jeg har kunnet finde på nettet og i bøger. Men jeg kan også mærke, at teaterstoffet har mange muligheder, og at der er meget kraft i det. Jeg tænker det på den måde, at jeg stiller mig til rådighed og forholder mig åbent til, hvad der kommer til at ske i arbejdet med forestillingen. Jeg kan mærke, at det har noget stort i sig. Der sker ting i en proces, som man ikke kan forudsige eller forberede sig på, og dem skal man bruge til noget."

"Når jeg har læst om, hvordan Jeanne D'Arc forsvarede sig i retssagen, har det slået mig, hvor velovervejet og retorisk begavet hun formår at svare på sine anklager. Hun formår hele tiden at svare dobbeltydigt, selvom hun må have været umådeligt presset. Man tænker - hvor får den lille pige det fra? Hun virker som en ophøjet sjæl, der må have haft en direkte linje til et eller andet. Oven i købet levede hun i middelalderen, hvor kvinder var undertrykte, og hvor Inkquisitionen hærgede med sine heksebrændinger. Så er der også nogle steder i retsprotokollerne, hvor man kan mærke, at mennesket træder frem - et rigtigt tvivlende menneske. Hun begynder at modsige sig selv. Men hun forsvarer samtidig menneskets dobbeltydighed. Hun forsvarer mennesket på godt og ondt. Ligesom hun også gør i Anouilh's stykke."

Hvordan er det at arbejde i dag med en historie som JEANNE D'ARC om en pige, der levede i 1500-tallet?

"Det er sindssygt spændende og komplekst. Vi har haft nogle vilde diskussioner på holdet om, hvordan man kan opfatte hende i dag: Var hun ekstremist, psykisk syg - eller den rigtigt svære mulighed for nutidige mennesker: Havde hun virkelig kontakt med de højere magter? Hvordan fortæller man en historie som hendes i vores nutid? Vi kan ikke undgå også at komme til at tænke på fanatiske ekstremister - både politiske og religiøse. Det er også interessant at prøve at sætte sig ind i, hvordan hun må have haft det. Kan vi overhovedet sætte os ind i hendes verdensbillede? Det land, hun levede i, var besat af en anden nation. Hvad gør det ved et menneske? Retfærdiggør det hendes handlinger? Jeanne D'Arc er rigtig mange ting på én gang. En from kriger; bare de to ord 'from' og 'kriger' sat sammen viser, hvor modsætningsfyldt hele historien om hende og det, hun hvirvles ind i, er.

Forestillingen kommer til at foregå et sted mellem drøm og virkelighed og mellem det historiske og det moderne. Der kommer ikke til at være mange munkekutter eller meget middelalder på scenen det bliver mere moderne i sit udtryk. Moderne mennesker skal kunne genkende nogle af de følelser af tro og tvivl, som Jeanne D'Arc og hendes omgivelser kastes ud i. Jeg håber, at vi kan få publikum til at reflektere over det at tro på noget. Det er jo noget, vi alle sammen kan forholde os til uanset hvad, vi tror på.

Nogle tanker før du skal se stykket

Jeanne d'Arc er en historisk person. I leksikonet kan vi læse om hendes korte, men meget usædvanlige liv. Jean Anouilhs drama følger de historiske kendsgerninger, men lader selvfølgelig personerne sige replikker, som man ikke kan vide noget om.

Som instruktør af et historisk stykke må man tage stilling til, i hvor høj grad man selv vil være historisk korrekt. Man kan sætte sig ind i perioden, Hundredårskrigen, klædedragter, våben, bygninger, møbler, forholdet mellem mænd og kvinder, høj og lav – hvordan hilser man, hvordan taler man til hinanden, hvordan opfører man sig i en konges selskab osv.

Eller man kan vælge, at det vigtige i stykket ikke er at gengive – som på et museum – de korrekte historiske forhold, men at vise et eksempel på et stærkt menneske med en passion, et mål i livet, et menneske som ikke viger for noget i kampen for det, hun ser som det rigtige. I så fald kan historien placeres i en hvilken som helt tid – eller ingen tid.

I første tilfælde kan man bygge en scenografi naturalistisk, så det ligner en tronsal, et bondehus, en slagmark – i det andet kan man... ja, hvordan gør man scenografien almengyldig, tidløs? Det er en af de vigtige beslutninger instruktøren i samarbejde med scenografen tidligt skal have overvejet.

Hvis ikke scenografien er naturalistisk, kan man med lyd og lys 'male' de kulisser, der ikke er der. Stykket springer i tid og rum, og med lyset kan man opdele scenen, så forskellige lokaliteter 'udpeges' af lyset, mens andre henligger i (halv-)mørke. Men man kan også gøre en dyd ud af, at de scener, der ses som flashback på én del af scenen, kan opfattes som gengivelse af tanker og tale, der foregår på en anden del af scenen, og dermed 'eksisterer' begge scener samtidig. Noget tyder på, at det er sådan Jean Anouilh har tænkt, når han lader Ladvenu og Cauchon 'overvære', at Jeanne får prygl af sin far. Ladvenu siger: "Men så stands ham dog. Han gør hende fortræd." Hvortil Cauchon svarer: "Det kan vi ikke gøre noget

ved. Vi er slet ikke til stede.” [Akt 1, scene 5].

En anden slags flashback optræder, når Jeanne fortæller, at hun har hørt St Mikael tale. Her kan man overveje, om St. Mikael skal ses og høres på scenen, eller om det er Jeanne, der taler – og i så fald om hun taler med en anden stemme: Taler St. Mikael igennem hende, eller gengiver hun blot, hvad hun har hørt?

I slutningen af første akt er der en krigsscene. Man må forestille sig to store og veludrustede hære, voldsomme slagscener med blod, der flyder – men hvordan gengives det på scenen? Man kan lade en flok statister i rustninger møde hinanden, eller måske bedre med lyd og lys skabe en stemning af tumult og våbengny – og så lade publikum selv skabe billederne af krigens rædsler i deres egne hoveder?

Der er mange overvejelser og mange beslutninger, som skal træffes. Det er i bund og grund en enkel historie – og så alligevel ikke. For hvis ikke det skal opfattes som en historietime, hvad skal vi så med stykket? Var Jeanne som person så speciel, at det er et kuriosum at fortælle hendes historie, eller kan man parallelisere til andre – nulevende – personer? Er der mennesker, der i dag vil gå gennem ild og vand for det, de tror på – ’dø om så det gælder’?

Aung San Suu Kyi? Manden der stoppede kampvognene på Den Himmelske Freds Plads? Selvbrændere i Tibet ... Hvor går grænsen mellem fanatisme og viljen til at ofre alt, sig selv, i en større sags tjeneste? To be or not to be?

Skriv en anmeldelse

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelder forestillingen efterfølgende. Observér, så du kan fortælle bagefter.

“En anmeldelse er en personlig, faglig, vurderende refleksion over et værk”

Anmeldelsens fire uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser.

- **Beskrivelse**
- **Fortolkning**
- **Perspektivering**
- **Vurdering**

Uddrag fra bogen *Begejstring og brutalitet - en guide til anmelderens rolle* (2012).

Beskrivelse

Fortæl om forestillingen så dem du skriver til kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum?

Fortolkning

Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på; paralleller og associationer?

Kære underviser

I bogen *BEGEJSTRING & BRUTALITET* af anmelder m.m. Anne Middelboe Christensen kan du læse meget mere om anmeldelsens grundprincipper og indhold. Om anmelderens tjeklister, anmeldelsens temperamenter, anmeldertyper, tilpasning til læseren med mere.

Bogen er udgivet på Informations Forlag i 2012.

Dette afsnit er frit efter bogen.

Arbejdsspørgsmål

Skriv din egen anmeldelse af JEANNE D'ARC.

Beskriv forestillingen og overvej, hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen.

Fortolk forestillingen: Hvilke greb er der taget og hvorfor?

Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund, vi lever i og andet teater, du har set.

Vurdér forestillingen: Hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? Osv.

Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på, hvordan de er opbygget. Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.

Perspektivering

Hvilke paralleller synes du, man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter? Eller til dit eget liv?

Vurdering

Hvordan synes du forestillingen lykkes?

Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør.

Vær fair, ordentlig og konstruktiv.

Prøv at spille skuespil

Arbejdsspørgsmål

På de næste sider kan du læse et uddrag af manuskriptet til JEANNE D'ARC. Måske kan du prøve at spille teater. Fordel karaktererne og tænk over hvilke ting som kendetegner de forskellige karakterer. Hvem er de? Hvad vil de?

Måske kan I læse uddraget?

Hvordan forestiller du dig, forestillingen er?

Sammenlign dine tanker før og efter, at du har set forestillingen.

Uddrag fra JEANNE D'ARC

WARWICK :

Er vi her alle? Godt: Så lad os straks gå i gang med processen. Jo hurtigere hun bliver dømt og brændt, jo bedre.

CAUCHON:

Men hele historien skal fortælles først, Domremy, stemmerne, Vaucouleurs, Chinon, kroningen...

WARWICK:

Det er historier for børn: Den smukke hvide rustning, den blide, men energiske, jomfruelige krigerske. Hans majestæts regering har aldrig været bange for at betale prisen. Frankrig har kostet os dyrt. Men nu har jeg da endelig min lille jomfru. Jeg dømmes hende, og jeg brænder hende.

CAUCHON:

Ikke endnu. Lad hende først fortælle sin historie. Det tager ikke lang tid.

WARWICK:

Ja, når det er jer så magtpåliggende. En englænder kan altid vente

CAUCHON:

Jeanne? Du kan begynde.

JEANNE:

Alting er altid så smukt - begyndelsen. Jeg boede i min fars hus og var ganske lille. Jeg var ude i marken med fårene, da jeg første gang hørte stemmerne. Det er lige efter, at aftenklokkerne har ringet. Jeg er ganske lille. Jeg tænker på ingen verdens ting. Gud er god, og bevarer mig ren og lykkelig hos min far, min mor og mine brødre i denne lille plet omkring Domremy, der er bleven forskånet for krigens gru. Min store hund er kommet hen og har trykket sin snude op mod mig. Og så er det pludseligt, som om nogen bagfra rørte ved min skulder, skønt jeg ved, at ingen rører ved mig. Jeg vendte mig om og så et blændende lys i mørket bag ved mig. Stemmen var blid og

alvorlig, og jeg kendte den ikke. Den dag sagde den ikke andet end:

“Jeanne, vær en god og artig pige, der går flittigt i kirke”.

Men jeg var jo god og artig, og jeg gik jo flittigt i kirke. Jeg forstod det slet ikke. Jeg blev meget bange, og jeg skyndte mig væk. Det var alt, hvad der skete første gang. Jeg sagde ikke noget om det, da jeg kom hjem. Jeg kom tilbage lidt efter sammen med min broder for at hente fårene, som jeg havde ladet blive derude. Solen var gået ned, og der var ikke mere noget lys.

Så kom anden gang. Det var ved middagstid, jeg så igen et lys, men denne gang var det i fuldt solskin, og lyset var stærkere end solen. Og denne gang så jeg ham.

CAUCHON:

Hvem?

JEANNE:

En herre i en smuk kjortel, der var fint strøget og med store helt snehvide vinger. Han sagde ikke sit navn den dag, men senere fik jeg at vide, at det var ærkeenglen Mikael.

WARWICK:

Er det strengt nødvendigt at lade hende gentage sine enfoldige historier?

CAUCHON:

Absolut nødvendigt.

JEANNE:

“Jeanne, du skal hjælpe Frankrigs konge og give ham hans rige igen.”

”Men min ædle herre, jeg er kun en ung pige. Jeg kan ikke ride, og jeg kan ikke være anfører for krigere.”

“Du skal gå til grev Beaudricourt, krigsherre i Vaucouleurs. Han vil give dig mandsklæder og føre dig til tronfølgeren. Den hellige Katharina og den hellige Margareta vil hjælpe dig.

“Hav medlidenhed med mig, ædle Herre: Jeg har intet på

jorden at stå til ansvar for, undtagen mine får. Frankrig er for tung en byrde for mig. Kongen har i sit følge store hærførere, der er stærke, og som er vant til at føre sværdet. Det forstyrrer ikke deres nattesøvn, selv når de har tabt et slag. Jeg får aldrig ro i sindet, hvis jeg fører mænd i døden. Hav medlidenhed med mig!”

Der var ingen medlidenhed. Han var allerede borte, og der stod jeg med hele Frankrig på mine skuldre. For slet ikke at tale om alt mit arbejde på gården og hos min fader, som ikke var til at spøge med.

Praktisk guide til Odense Teater

Hvornår skal jeg komme?

Sørg for at komme i god tid. Når klokken ringer, bedes du finde din plads. Forestillingen begynder præcist og dørene bliver lukket, når forestillingen går i gang for ikke at forstyrre publikum og skuespillere. Hvis du kommer for sent, kan du ikke regne med at komme ind.

Hvor skal jeg hænge mit overtøj?

Tasker og overtøj skal hænges i garderoben. Garderoben er på eget ansvar.

Skal man opføre sig på en bestemt måde i teatret?

Teater er en oplevelse, du har sammen med mange andre mennesker. Undgå højlydt samtale og sluk for din mobil. Mobilen skal slukkes helt, da en tændt mobil kan forstyrre både de andre tilskuere samt skuespillerne på scenen.

Teater er et samspil mellem scene og publikum. Det er levende mennesker, der spiller for levende mennesker. Publikum er med til at skabe den rette stemning i rummet, så du må gerne klappe, grine eller græde m det bliver forestillingen kun bedre af.

Fotografering er ikke tilladt i salen. Heller ikke med din telefon.

Må jeg spise og drikke i teatret?

Madpakker kan spises i Sukkerkogeriets forhal eller i Billetkontorets foyer. Fjern selv affald. Madpakker og medbragte drikkevarer må ikke spises i salen eller i teatrets barområde.

Det er muligt at købe frugt, slik og drikkevarer i teatrets bar. Drikkevarer og chipsposer må ikke medbringes i salen. Slik må gerne medbringes (brug knitrefri poser). Når I forlader jeres pladser, skal I fjerne eventuelt affald og slå sædet op, så alle kan komme ud.

Mød en skuespiller inden forestillingen

Få en kort introduktion til stykket og det at gå i teatret ved én af de medvirkende i stykket før forestillingen.

For information og tilmelding kontakt kommunikationsmedarbejder Line Hede Simonsen / tlf. 63 13 92 53 / presse3@odenseteater.dk

Teater er levende mennesker, der spiller for levende mennesker.